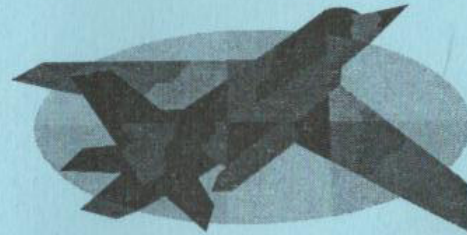

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет

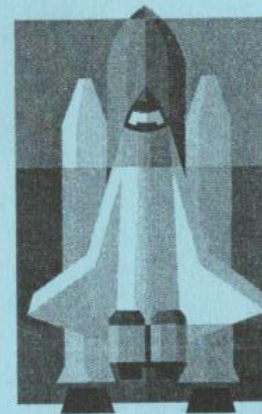

МАТЕРІАЛИ

III Всеукраїнської науково-практичної конференції

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ПСИХОЛОГІЇ ДІЯЛЬНОСТІ
В ОСОБЛИВИХ УМОВАХ**

19-20 лютого 2008 р.

Київ 2008

УДК: 009 (082)

Актуальні проблеми психології діяльності в особливих умовах: матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції 19-20 лютого 2008 р. / за заг. ред. О.В.Петренка, О.М.Ічанської. – К.: НАУ, 2008. – 144 с.

Містить матеріали доповідей щорічної науково-практичної конференції з проблем психології діяльності в особливих умовах.

Організаційний комітет

Голова оргкомітету:

В.П. Харченко, д-р тех.н., проф., проректор з наукової роботи
Національного авіаційного університету

Заступник голови оргкомітету:

О.В. Петренко, к.психол.н., доц., завідувач кафедри
авіаційної психології, заступник директора з наукової роботи
Гуманітарного інституту НАУ

Члени оргкомітету:

проф. Л.Ф. Бурлачук
доц. Т.В. Вашека
доц. О.М. Долгова
ст. викл. В.В.Злагодух
доц. О.М. Ічанська
проф. Г.В.Ложкін

проф. О.Р. Малхазов
доц. О.М. Назарук
доц. Л.В. Помиткіна
доц. О.В. Сечейко
проф. В.О. Татенко
доц. С.М. Хоружий

Секретаріат конференції

В.В.Злагодух (голова секретаріату)
Е.І.Кологривова
О.В.Івачевська

*Рекомендовано до друку вченою радою Гуманітарного
інституту НАУ (Протокол №4 від 14 лютого 2008 р.)*

© Національний авіаційний
університет, 2008

Важливість подальшої розробки окресленої проблематики пов'язана з потребою у підвищенні ефективності системи підготовки осіб льотно-підйомного складу з проблематики фактору людини в авіації, зокрема у вдосконаленні існуючих та створенні нових програм CRM для їх запровадження у центрах тренажерної підготовки екіпажів.

Любов Помиткіна
к. психол. н., м. Київ

Психологічні особливості професійної підготовки молоді до діяльності в особливих умовах

Процес професійної підготовки молоді до діяльності в особливих умовах має спиратись на психологічні закономірності становлення особистості та враховувати специфіку поведінки і діяльності людини.

Як відомо, особливими називають такі умови, коли діяльність людини пов'язана з епізодичною, непостійною дією екстремальних факторів, або високою усвідомленою вірогідністю їх появи, при цьому екстремальні фактори не мають великої сили та інтенсивності, а негативні функціональні стани виражені помірно.

Результати соціологічних досліджень свідчать, що ціннісна дезорієнтація у суспільстві позначається на емоційному стані та настрої працівників. Для значної кількості працюючого населення характерними є тривожність, відчуття постійної втоми, емоційного вигорання, невпевненості у завтрашньому дні, стреси, занижена самооцінка. Як наслідок – емоційні зриви, агресивність, нетерпимість, прагнення будь-якою ціною змінити стан свідомості, знизити травмуючу напругу (нерідко через наркотики, алкоголь, психофармакологічні засоби...). Якщо до цього додати загальну нестабільність у суспільстві, а також інформаційне перевантаження, то виходить, що умови життя багатьох людей і їх праці відповідають особливим і навіть екстремальним.

Тобто, характерною особливістю сучасного етапу є поступове розширення класу особливих умов на різні види діяльності.

Отже, сучасний процес професійної підготовки молоді вимагає оновлення з урахуванням наведених вище соціально-психологічних змін. Передусім мається на увазі психологізація сучасного процесу навчання студентів з урахуванням психологічних ознак особистості. Однією з найважливіших ознак, яка зумовлює врівноважену поведінку в особливих умовах є конгруентність особистості, яку з різних позицій досліджували В.М.Бехтерев, О.Ф.Лазурський, Л.С.Виготський, К.Роджерс, Г.С.Костюк, П.В.Лушин, В.В.Рибалка та інші психологи. Конгруентна особистість (в дослівному перекладі – “відповідна”, “узгоджена”) єдина і цілісна у своїх почуттях, їх сприйнятті та висловлюванні про них, не має психологічних “захистів” і може бути такою, якою в глибині душі вона є. Зважаючи на це, майбутні фахівці повинні знати методи конгруентного способу життя та шляхи подолання особистісної неконгруентності.

Також, актуальною для молоді залишається проблема особистісної та професійної самореалізації. У зв'язку з цим, у процесі професійної підготовки слід зважати на формування психологічної культури, створювати умови реалізації духовного потенціалу майбутніх фахівців. З огляду на це, доцільним бачиться введення в навчальний процес курсу “Психологічні особливості духовної самореалізації у професійному середовищі”.

Основна мета курсу “Психологічні особливості духовної самореалізації у професійному середовищі” полягає у формуванні уявлень студентів про психологічні аспекти духовності, духовні смисли, цінності, розкритті філософсько-психологічних закономірностей процесу духовного зростання особистості, оволодінні слухачами психолого-педагогічною технологією, спрямованою на забезпечення процесу духовного розвитку особистості студента в умовах вищого навчального закладу.

Шляхи реалізації програми курсу складаються в систему науково-обґрунтованих теоретичних та практичних заходів, які сприяють формуванню та розвитку уявлень слухачів щодо процесу духовного зростання особистості. В ході лекційних та практичних

занять слухачі приймають участь у самодіагностиці показників особистісного і, зокрема, духовного розвитку, рольових іграх, комунікативних тренінгах, семінарах, залучаються до створення творчих проєктів, театралізованих свят.

Ефективність впровадження спецкурсу певною мірою залежить від особистості викладача, його духовного потенціалу та професійної обізнаності, а також матеріально-технічного забезпечення закладу, зокрема, можливості перегляду тематичних відеоматеріалів, прослуховування аудіозаписів тощо.

Отже, вивчення закономірностей духовного розвитку та самореалізації особистості є необхідним компонентом підготовки майбутнього професіонала. Саме реалізація духовних цілей може стати ключовим резервом життєвих сил у діяльності в особливих умовах.

Ярослава Пономаренко

м. Київ

Віра у прикмети та льотне навчання

Вивчення впливу прикмет є дуже цікавим і актуальним, оскільки вони можуть негативно впливати на роботу людей в екстремальних видах діяльності, зокрема в авіації. Інколи віра у певні прикмети може паралізувати роботу не тільки однієї людини, а навіть групи людей, чи цілої установи.

Прикмети - це віра у дію і сприйняття певних сил, що неможливо пояснити законами природи. Це впевненість у тому, що деякі видимі явища представляють собою знаки і результат впливу надприродних сил, що слугують ознакою чогось, що має статися.

На здійснення особистістю будь-якої дії впливає ситуація - своєрідний комплекс зовнішніх і внутрішніх умов розгортання активності індивіда, що складається під впливом певних явищ зовнішнього світу, внутрішнього світу «Я» людини і у певний проміжок часу зумовлює характер дії індивіда. Ці аспекти є важливими при навчанні, оскільки людина, що навчається вибирає в